

SONINKÉ

TERRITORIS ON ES PARLA

El soninké és una llengua parlada a la zona nord-oest de l'Àfrica, a Mali, Senegal, Mauritània, I Gàmbia. Durant els segles V i XI els soninkés tingueren l'imperi de Ghana, que fins a la conquesta almoràvit fou uns dels regnes més importants de l'Àfrica. Els parlants de soninké es troben repartits en diferents estats i tenen trets culturals diferenciats entre els diferents soninkés. De fet, la llengua té altres noms: sarakolé, sarahule, serahuli i marka. Els països on més parlants trobem són els esmentats, i Mali és el país que més parlants té: al voltant de 1.200.000 parlants. Altres països amb comunitats més petites són Guinea, Costa de Marfil i Ghana.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

El soninké té quatre varietats dialectals: el azer, el gadyaga, el kinbakka i el xenqena. Les diferències són, però, molt baixes, i atenen sobretot el lèxic i la fonologia. Per tant la intercomprensió és molt elevada. El soninké pertany a les llengües mandé. Aquestes llengües són un contínuum dialectal forà similar i amb una base lèxica comuna molt grossa. Això fa que la comprensió entre les diferents llengües també sigui possible. Tot i això, tots els parlants de soninké parlen també altres llengües mandé, primordialment el bambara i el mandinga, a part del francès, que és la llengua colonial, o l'àrab, la llengua oficial a Mauritània i religiosa en els altres països.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Té aproximadament 2.2 milions de parlants.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

L'estatus del soninké és diferent en els diferents estats on es parla. A Mali, Mauritània i Senegal té l'estatus de llengua nacional. La constitució dels tres països esmenta la necessitat de fixar, promoure i fomentar l'ús del soninké, així com de garantir-ne l'alfabetització. A Gàmbia, en canvi, la constitució no fa esment de les llengües de

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

l'estat, només es contempla l'anglès. En relació amb la situació sociolingüística del soninké, tot i estar pressionada per llengües com el francès, l'àrab o el wòlof, es troba en una situació força favorable. La transmissió intergeneracional és positiva i l'ús és alt, encara que sigui una llengua que queda exclosa de determinats àmbits, com ara l'administratiu i el cultural o universitari. Només a Mali trobem una universitat amb ensenyament oficial de soninké. Cal tenir en compte que la situació lingüística d'Àfrica és diferent de l'europea. Les llengües es parlen en unes regions geogràfiques que no coincideixen amb les fronteres dels estats, és a dir, no hi ha una identificació estat – llengua. Les societats africanes són molt multilingües, els ciutadans coneixen de mitjana tres o quatre llengües. Aquesta situació fa que el tractament de les llengües sigui més complicat

FILIACIÓ

Nigerocongolesa - mandé - mandé nord-occidental. La llengua més propera al soninké és el bozo. D'altres són el bambara, el mandinga o el diola.

ESTATUS oralitat / escriptura

El sistema actual d'escriptura és l'alfabet llatí, amb algunes modificacions per adaptar-lo a la llengua. Antigament, l'escriptura que s'utilitzava era l'àrab, per la forta influència cultural, però amb la descolonització del continent es va decidir implantar l'alfabet llatí. Algunes grafies que el soninke té i que el català no són, per exemple, les vocals llargues, o la ŋ i la ñ. El nom de soninké en aquesta llengua s'escriu de la següent manera: *soninke*

L'any 1966 es va celebrar a Bamako un congrés d'experts per tractar el tema de la alfabetització d'Àfrica i el tractament de les llengües africanes. Allà es va decidir que l'alfabet que s'utilitzaria per al soninké, entre moltes altres llengües, seria el llatí.

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica:

1. Alguns són del català no els trobem en soninké, com ara la *essa sonora*, la *erra simple* o la <ll>. Això fa que els parlants de soninké aproximïn aquests sons als més semblants de la seva llengua.
2. Quasi totes les consonants del soninké poden ser dobles, cosa que en català no ocorre.
3. L'estructura sil·làbica del soninké es més simple que la catalana, totes les síl·labes són CV (consonant+vocal). En català en canvi, les sovint tenim consonant plegades: *blancs*, *prou*. Els parlants de mandinga simplifiquen aquestes sil·labes. Per exemple, poden dir *Madí* per *Madrid*, *depe* per *després* o *sono* per *són*.

Morfologia i sintaxi

1. A diferència del català el soninké no té article. Això fa que els parlants sovint elideixin els articles en català.
2. El soninké no té gènere, això fa que sovint no triïn el gènere correcte i que no concordin els adjectius o articles. Exemple: *El meu dent*, *el sofà bonica*.
3. El sistema verbal del soninké es molt diferent al del català. En lloc de flexionar el verb com fem en català, en soninké s'utilitzen unes partícules independents del verb que determinen el temps i l'aspecte. Això fa que els parlants no conjuguin correctament en català i tinguin dificultat triant els temps verbals adients. Exemple: *Els vol comprar torró*, o *Ahir anava al mercat* en lloc de *Ahir vaig anar al mercat*.
4. A diferència del català, en soninké els pronoms de persona no canvien de forma segons la posició que ocupen ('Jo vinc' vs 'Dóna-m'ho a mi'). Com que en soninké sempre prenen la mateixa forma, els parlants solen deixar-los també invariables en català. Exemple: *Jo veig ella* en lloc de *Jo la veig*
5. En soninké l'ordre de les paraules a la frase és totalment fix. En català, en canvi, les paraules poden moure's amb força llibertat. Són correctes *Veig la Maria*, *La Maria la veig* i *La veig la Maria*. Com que això no és possible en soninké, és possible que tinguin problemes amb aquestes construccions.
6. El soninké no té un equivalent al verb *ser* en català. D'aquesta manera, un error freqüent dels parlants de soninké és l'elisió del verb *ser* en català i la confusió de *ser* i *estar*. Exemple: *Aquesta meva casa* en lloc de *Aquesta és la meva casa* o *Estic petit* en lloc de *Sóc petit*.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Les salutacions en soninké són diferents que en català: en aquesta llengua la salutació és un ritual més llarg basat en l'edat dels interlocutors i el respecte pels majors. Reproduïm però només les formes de salutació més comunes. Les formes de salutació inicial són manlleus de l'àrab, llengua que ha exercit una forta pressió cultural sobre el soninké.

hola (pregunta)	Salaam aleykum	bona tarda	relle
hola (resposta)	aleykum Salaam	bona nit	sunka
com estàs?	xori an wa jam?	sí	ayi
molt bé, i tu?	tooro te	no	owo
bon dia	an wuyi jam		

LÈXIC

Termes de parentiu

En soninké sempre hi ha una forma col·loquial i una forma de cortesia per a cada terme i, a més, l'edat, el sexe i la branca familiar són també factors diferencials en soninké. Com que practiquen la poligàmia, la configuració de la família és una mica diferent que en català.

esposa	yaqqe
co-esposa	teyinne
sogre, cunyat i gendre	kaluyugo

sogra i cunyada

kalluyaxare

En el terme *tiet* és on trobem més diferències respecte del català:

Per part del pare

Per part de la mare

Germà gran del pare

faabaxore

Germà gran de la mare

kaawuxore

Germà petit del pare

faabatugunne

Germà gran del pare

kaawubuccine

Germana del pare

baayi

Germana o co-esposa gran de la mare

maxoore

Germana o coesposa petita de la mare

matugunna

En soninké, tradicionalment, el nom de pila dels fills està determinat per l'ordre en què neixen. Així, hi ha un nom per al mascle gran, per a la femella gran, per als petits, i així amb tots.

Sistema numeral

1 **baane**

8

segu

2 **fille**

9

kabu

3 **sikko**

10

tanmu

4 **naxato**

11

tanmu do baane

5	karago	20	tanfille
6	tumu	100	kame
7	ñeru		

Expressió del temps

Tots els dies de la setmana, excepte el dilluns i el dimarts, són manlleus de l'àrab.

Dilluns	tineeni	Divendres	aljuma
Dimarts	talaata	Dissabte	sibiti
Dimecres	araba	Diumenge	alahadi
Dijous	alaxamisa		

En soninké els mesos de l'any van en funció del calendari lunar.

Gener	Sooma	Juliol	Joweyeli
Febrer	Joona	Agost	Jaixa

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Març	Maari	Setembre	Wura
Abril	Birelli	Octubre	Kankuti
Maig	Birero	Novembre	Nafabire
Juny	Joweie	Desembre	Degabire

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA	
<p>Tot i que hi ha producció literària en soninké, no és considerada llengua de cultura ni de coneixement. Aquest lloc l'ocupen les llengües oficials: el francès, l'anglès i l'àrab. Tot i això, la cultura soninké té una gran tradició oral, en forma de contes, dites, llegendes i jocs de la llengua. La literatura escrita actualment en soninké és força reduïda, ja que només la trobem en àmbits determinats . En termes generals, és produïda en una altra llengua. Pel que fa als mitjans de comunicació el soninké es veu en un segon pla en relació amb les llengües dominants. A la TV són pocs els programes en soninké, i pel que fa a la premsa escrita, trobem només un parell de revistes i un diari.</p>	
RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA	
<ul style="list-style-type: none"> • Associació Club d'Amics de Mauritània • Associació Catalana de Residents Senegalesos - http://www.senegalesos.org/ • Casa de Mali - http://casademali.org • Gambia Asociación en Barcelona 	

Bibliografia

Gràcia, LL i Contreras J.M (2002): *El soninké i el mandinga. Estudi comparatiu entre les gramàtiques del soninké i el mandinga i la del català.* Dins *Col·lacció llengua, immigració i ensenyament del català. Num 4.* Universitat de Girona. Departament de Benestar i Família.

<http://www.omniglot.com/>

<https://www.ethnologue.com/>

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona